

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-3-126 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 10-57/1156-440
Karar Tarihi : 2.9.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Meltem BAĞIŞ AKKAYA, Fethullah GÜLER

C. ŞİKAYET

EDEN : Kocaeli Sanayi Odası
Fuar İçi 41040 İzmit / Kocaeli

20

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

Organize yapı marketleri

E. DOSYA KONUSU: KOBİ'lerin zorlu piyasa koşulları içerisinde rekabet güçlerini arttırmaya çalışırken bir yandan da haksız rekabete maruz kaldıkları, bu bağlamda SETA Ltd. Şti'nin Kocaeli Sanayi Odası'na yapmış olduğu başvurusu ile ilgili olarak Rekabet Kurumunca gerekli çalışmaların yapılması talebi.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Seta Ltd. Şti'nin (Seta) Kocaeli Sanayi Odası'na yapmış olduğu başvurunun yer aldığı Kocaeli Sanayi Odası'na ait başvuruda özetle, KOBİ'lerin zorlu piyasa koşulları içerisinde rekabet güçlerini arttırmaya çalışırken bir yandan da haksız rekabete maruz kaldıkları ifade edilerek, Seta'nın başvurusu ile ilgili olarak gereğinin yapılması talep edilmiştir.

40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 7.6.2010 tarih ve 4494 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 25.6.2010 tarih, 2010-3-126/İİ-10-185.MBA sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 8.7.2010 tarih ve 10-49/921-M sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 25.8.2010 tarih ve 2010-3-126/ÖA-10-185.MBA sayılı Önaraştırma Raporu 27.8.2010 tarih ve REK.0.07.00.00-110/365 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-57 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda; başvuruya konu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına yer

50 olmadığı ve şikayetin reddedilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Başvuru Konusu Eylem ve Talep

Seta tarafından anılan odaya yapılan başvuruda özetle;

- Tekzen, Koçtaş ve Tepehome gibi büyük yapı çaplı yapı marketlerinin çok düşük fiyatlardan satış yaptığı,
- 60 – bu marketlerin yapmış olduğu aşırı fiyat indirimlerin KOBİ'leri zor durumda bıraktığı,
- merdiven altı firmaların imalatının denetlenmemesi nedeni ile haksız rekabet yaşandığı

İfade edilerek oda tarafından gerekli fiyat analizlerinin yapılması ve gerekli mercilerde konunun takip edilmesi talep edilmiştir. Kocaeli Sanayi Odası ise anılan başvuruyu Kurumumuza yaptığı başvuruya ek yaparak gerekli fiyat analizleri çerçevesinde Seta'nın mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

70 Ülkemizde başlangıcı 1950'li yıllara dayanan büyük ölçekli gıda perakendeciliği, 1990'lı yıllarda hızla gelişmeye başlamıştır. Bu yıllarda kişi başına düşen milli gelir düzeyinde, ürün ve hizmet çeşitliliğinde ve otomobil sahipliliği oranındaki artış ve ayrıca ithalatın serbestleşmesi ile yabancı orijinli tüketim mallarının ülkemize girmiş olması gibi faktörler perakendecilik sektöründeki gelişmeleri hızlandırmıştır. Perakende sektöründeki bu gelişmelerin yanı sıra sosyo-ekonomik ve kültürel değişim de yeni alışveriş alışkanlıklarını beraberinde getirmektedir. Ülkemizde uluslar arası ve yerel mağaza zincirlerin sayısı artmakta, yeni mağaza formatları ile tüketicilere yeni alışveriş alternatifleri yaratma çabaları öne çıkmaktadır. Ev geliştirme, bahçe ve hobi malzemeleri alanında derinlemesine ürün çeşitleri ile 80 pazarda sayıları artan yapı marketleri de bu çabaların somut göstergesidir. Ülkemizde ilk yapı marketinin açılmasından itibaren 15 yıldan fazla bir zaman geçmiştir. Sektörde önde gelen yapı marketleri ise Tekzen, Praktiker, Tepe Home, Koçtaş ve Bauhaus teşebbüsleridir. Bu teşebbüslerin faaliyetlerine başlama yılları ve mevcut mağaza sayılarına ilişkin bilgilere Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1: Sektörde Önde Gelen Yapı Marketlerinin Açılış Yılları ve Mağaza Sayıları

Teşebbüs	Faaliyete Başlama Yılı	Mağaza Sayısı
Tekzen	1995	52
Koçtaş	1996	28
Bauhaus	1996	5
Tepe Home	1997	16
Praktiker	1998	11

Kaynak: Teşebbüslerin internet sitelerinden alınan bilgilerden derlenmiştir.

90 Ülkemizde kurulan ilk yapı marketi Tekzen olup, mevcut durumda yukarıda sayılan 5 teşebbüsün toplam mağaza sayısı 112'dir. Yapı marketleri tüketicilere sundukları ürün gamının genişliği ve çalışma yapıları itibari ile büyük ölçekli teşebbüslerdir. Bu marketlerde Otomobil aksesuarları, yapı elemanları, inşaat malzemeleri, hırdavat, mobilya, bahçe ekipmanları, elektronik ürünler, bilgisayar, telefon, ev gereçleri, beyaz

eşya, ısıtma-soğutma sistemleri, kişisel bakım ürünleri spor malzemeleri, sıhhi tesisat ürünleri, ev dekorasyonu ürünleri, elektrik-aydınlatma cihazları, boya malzemeleri, organik ürünler, oyuncak, evcil hayvan gereçleri gibi tüketicilerin günlük yaşamlarında ihtiyaç duyabilecekleri gıda dışındaki hemen hemen tüm ürünlerin satışı yapılmaktadır.

- 100 Şikayete konu iddialar açısından değerlendirildiğinde ise, büyük ölçekli organize yapı marketlerinin, tüketiciye farklı hizmetler sunmalarının yanı sıra, sahip oldukları yüksek satın alma potansiyelleri sonucu elde ettikleri alım gücü nedeniyle arz ettikleri ürünleri KOBİ'lere göre daha avantajlı koşullarla daha düşük fiyattan satın almalarının ve bunun sonucunda elde ettikleri maliyet avantajlarını tüketiciye, söz konusu ürünleri daha düşük fiyatla sunarak yansıtmakta olmalarının, bu bağlamda da organize yapı marketlerinin fiyat yapılarının KOBİ'lere göre farklılık göstermesi doğaldır. Bu çerçevede büyük ölçekli yapı marketlerinin fiyat yapıları analiz edilirken KOBİ'lerle fiyat karşılaştırılması yapılması yanlış değerlendirmelere sebebiyet verebilecektir. Örneğin büyük ölçekli gıda perakendeciliği ile ilgili Kuruma yapılan benzer nitelikli şikayetlerde, ilgili ürün pazarı tanımlamalarında süpermarketler farklı bir pazar, geleneksel satış noktaları olan bakkalları ayrı bir pazar olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca teşebbüslerin alım potansiyelleri çerçevesinde oluşan maliyet avantajlarını tüketicilere yansıtılmaları serbest piyasa ekonomilerinde yaşanan fiyat rekabetinin doğal bir sonucudur. Çeşitli şekillerde Kurul kararlarına konu olmuş benzer nitelikteki uygulamalarda da bu sonuca ulaşılmıştır. Örneğin, Coca Cola Grubu ve Fruko-Tamek Grubu'nun büyük ölçekli hipermarketlere ve bakkallara yönelik olarak ayrımcı fiyat ve satış koşulları uyguladıkları iddiasını konu edinen, 27.6.2000 tarih ve 00-24/251-136 sayılı Kurul kararında, süpermarketlerin bakkallara göre daha uygun koşullardan mal alımı yapabilmeleri ekonomik gerekçelere dayandırılmış ve bu uygulamalar 4054 sayılı Kanun'u ihlal eder nitelikte bulunmamıştır. Bu kararda özet olarak;
- 110
- 120
- büyük marketlerin yüksek miktarlarda alım yapmaları nedeniyle alıcı güçlerinin bakkallara göre daha yüksek olması,
  - büyük marketlerin tek seferde yüksek miktarlarda ürün alırken bakkalların tek seferde çok daha az miktarda ürün almaları, bu nedenle hem nakliye sıklığının hem de nakliye masraflarının artması,
  - yüksek miktarlarda alım yapan büyük marketler siparişlerini telefon veya e-posta ile yapabilirken, tedarikçilerin bakkallardan sipariş almak için eleman istihdam etmek zorunda kalmaları,
  - 130 - büyük marketlerden tahsilât bankalar aracılığı ile yapılırken, bakkallardan tahsilât yapmak için ayrıca çalışan istihdam edilmesi,
- gibi nedenlere bağlı olarak bakkallara yapılan satışların nakliye, teslim, sipariş ve tahsilat masraflarının büyük marketlere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu kararda yapılan değerlendirmelerin temel gerekçesinin hipermarketlerin büyük ölçekli olmasından kaynaklanmasından bahisle benzeri değerlendirmelerin büyük ölçekli organize yapı marketleri açısından da geçerli olduğu dikkate alınarak, başvuru sahibinin, organize yapı marketlerinin KOBİ'lere göre çok düşük fiyatlardan satış yaptığı ve yapılan bu aşırı indirimlerin KOBİ'leri zor durumda bıraktığı yönündeki iddialarına yönelik olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında yapılabilecek herhangi bir işlem olmadığı kanaatine varılmıştır.
- 140

Diğer yandan şikayetçinin bir başka iddiası ise merdiven altı firmaların imalatının denetlenmemesi nedeni ile haksız rekabet yaşandığı yönündedir. Merdiven altı

150 firmalar kayıt dışı olmaları nedeni ile vergi kaybına neden olmakta, ayrıca vergi ödemedikleri için sağladıkları haksız avantajı da rakiplerine fiyat konusunda üstünlük kurma amacıyla kullanabilmektedir. 4054 sayılı Kanun'un 2. maddesine göre; *"Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü hukukî işlem ve davranışlar, rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler"* Kanun'un kapsamına girmektedir. Rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında, piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmaları Kanun'un 6. maddesi kapsamında, piyasadaki rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralmalar ise Kanun'un 7. maddesi kapsamında değerlendirilmektedir. Kanun'un kapsam maddesinden de anlaşılacağı üzere Seta'nın bu yöndeki iddiaları 4054 sayılı Kanun kapsamında değildir. Merdiven altı firmaların kayıt dışı/kaçak üretimlerinin 160 Maliye Bakanlığı'na veya ilgili birimlerine şikayet edilmeleri gerekmektedir.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, talebin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.